

R E G É L Ő.

PESTEN Vasárnap Július 21^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csütörtökön. Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr borítéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt borítéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Karácsoni jóslat.

Régi magyar szokás karácsonkor csipkés káposztát főzni, — és pedig sertés orrával (Rückgrath). — Z á h o r y ur-is, tiszteletben állva előtte a' boldog, az édes hajdan, el nem hagyható szokásaival együtt, — Nelli leányának ki-adá ez iránt parancsát, ki-is apjának mindenben kedvét lelteni iparkodva épen főzelék-kiadással foglalatatoskodék; midőn Erzsók asszony, — volt dajkája, 's kedves anyja halála után gondviselő a' háznál — utánna lopódzék az életes kamrába e' figyelmeztető kérelemmel, hogy asztalnál délben egy orja csontot rejtse el, mellyel ma még próbát teend, megy-e, és ki következő farsangon férjhez a' háztól? — „Erzsók asszony mindig a' férjhez menésekkel vesződik; nekem meg' eszembe se jó, de nem-is ohajtom; hiszen még leány se valék! — mondá a' szép Nelli csaknem együgyűséggel határos ártatlansággal, — de“ — „A' menyasszony-is ugy szép ám — válaszola Erzsók — ha fiatal!“ — Nelli mosolygott, 's titkon, aggódva várta a' delet, égvén a' kívánságtól — megtudni — milly reményt adand a' karácsoni jóslat! —

Hasonló vágy sürgeté ma a' cselédeket-is. A' szakácsné gyorsabban főzött, a' szobaleány korábban terite, — 's Nelli idő előtt elrendelé a' csemegéket, — 's mind ezek csak azért történtenek; hogy hamarabb asztalra jöhessen az orjahus. Furcsa gondolatok közt evé ezt Nelli, de a' meghagyás szerint gondosan elrejté kendőjébe csontját, türehtlenkedve az ebéd végén, hogy, apja szokott délutáni álomra le-dölvén, próbát tehessenek a' jóslattal. —

Erzsók asszony már készülöben vala varázs mesterségéhez, midőn kisasszonya ugráncsi léptekkel vitte hozzá csontját, kíváncsi megtudni, mit teendő vele? — „Nézzé

csak galambom — így magyarázá magát a' varázslóné — most e' tálba teszem a' csontokat, első a' kisasszonyé, második a' szakacsnéé, harmadik a' szobaleányé, az utolsó magamé. Így letesszük a' földre, de kiki szemmel tartsa a' magáét, mert a' mellyikét a' mindjárt bebocsátandó kutya először kikapja, az bizonyosan férjhez megy a' farsangon. Nagyanyám 's édes anyám-is próbálták, 's mindig sikerrel. — Nelli nagyot nevette az együgyű babonán, de szemmel tartá még-is csontját, sőt, hogy annál bizonyosabb legyen, ujjával-is érintve mutatá; midőn éppen e' pillanatban berohan az ehes eb, 's Nelli csontját, fájdalom! kezestől együtt monhon bekapá, ki-is ijedtségében fél holtan dőlt dajkája karjaira. A' nem várt bal eset rémületes zavarba hozá a' kised bűbajos csoportot, egyik rongyért szaladt, másik sós ecetet kiáltott a' sebre, harmadik hideg vizet javasla, míg a' mart sebnek vérét csakugyan el-álliták. De Erzsók asszonyt különösen zavarba hozá, hogy az öreg ur előtt egészen el-titkolni a' dolgot nem lehet; mert a' legápolóbb házi bánás mellett-is este felé a' kézfej dagadni kezde, 's éjszakára forró seb-láz (Wundfieber) jelentgeté magát, úgy hogy az aggódó apa kénytelen volt tüstént a' közelebbi városba orvosért küldeni.

Egy fiatal uj orvost ért a' szerencse — ki már eléggé bírá bizodalmát a' környéknek — illy szép kis betegnél segítségül lehetni; mit nem gyanita bár, mindazáltal orvosi szép kötelességénél fogva egész készséggel indula a' kijelelt helyre. A' beteget természetesen veszedelemben éppen nem találá, kinél az ijedtség szülte zavar támaszta leginkább egy kis gyengeséget; mindent el-követte azonban szóval és tettel betegének megnyugtására. — Nem-is sikeretlenül; mert még azon délre sokkal jobban érzé magát betegünk, 's ifiú orvosa a' háznak bizodalmát megnyerve délután vissza utazott azon szives ígérettel, hogy betegét másnap ismét meglátogatandja. —

Hol a' bizodalom nagy, ott foganatosabbak a' gyógyszerek-is. Szinte csudát tevének ezek Nellin-is; mert másnap már öltöztten várta orvosát. Csak sebével vala még egy kis fájdalma, onnét-is a' gyulladás inkább a' sziv-táj felé kezde már vonulni; még-is volt hát egy kis oka, hogy

orvosa késésén panaszkodják, midőn éppen udvaron terme a' szán, várt vendégével. — Apja szives nyájasággal, — Nelli kevésbé el-pirulva, — fogadák az érkező orvost, kinek csinos külseje, szelid, tetszető módja ma még szembetünőbb vala a' tegnapiánál. Nellit-is a' csinos pongyola (neglizsé) valami vonzó bájjal tünteté orvosunk elejébe, hogy gondolati minden városbeli betegeitől ez egyen húzódnának össze; azért szivesen marada Záhory ur őszinte marasztására, ennél hasznosabb cűrara ugy sem váratta a' városban. — Hogy az idő telnék, a' barátságos gazda megmutogató gazdaságát. Megnézésnek birkákat és aklokat, a' tömött magtárt, a' gyönyörű kerttel, 's ezek a' lelkes, a' szép Nellire egyedül magára néztek! — Mint lefutó csillag tünt-el a' boldog nap orvosunk elől, 's akkor ébrede csak édes andalgásiból, midőn a' közelgő este vissza menésre emlékezteté. — Gondolható, hogy vég bucsút a' szorgalmas orvos betegétől nem veve, sőt, bár a' sebnek már csak helye látszott, ő még-is pontosan tevé ezért orvosi látogatásait. Egy pár hét telék így, 's Záhory ur szivesen látá mindig vendégét, kinek művelt lelkét tisztelő's kellemes társalkodását szereté. Győztek ifjaink részéről-is a' költsönös szép tulajdonok; csak bátorság kelle még az érzelő orvosnak, melyre kevés idő múlva szinte jó alkalom kínálkozék. — Egy ebéd végén csak úgy tréfából — hogy beszéd legyen, Záhory így szóllitá-meg vendégét, az orvost: „Doktor ur — a' farsang itt van, már most csak házasodni kell!“ Nelli el-pirult, 's hogy ez ártatlan kis jelet-is elrejtse, hirtelen közbe szóll: „Bizony jó lesz; de lakodalmából aztán minket ki ne hagyjon!“ — „Semmi esetre! — felele lelkesülve az orvos — bizhatik kegyed, hogy nélküle az soha meg nem történend!“ — Nelli csak hamar más tárgyra forditá a' beszédet 's a' házasság abban maradt; de ő zavart fővel repüle szobájába.

Záhory ur pipára gyujta az ifiú orvossal, de ennél igen roszul, 's csak hamar kiége az, mert lelkének emelkedő vágyjai őt Nellihez sürgeték. Édes andalgó gondolatokba merülten találá azt, 's hogy ebédkori beszélgetésöket folytassa, eltökélt bátorsággal kérdé az andalgó szepet: igazán szeretne-e lakodalmában jelen lenni. „Igen

nagyon!“ felelt kis zavarral Nelli. „De mint menyaszony — —?“ kérde merészebben, 's Nelli lesütött szemmel — hallgata. Addig sürgeté még-is az orvos, kérdésére a' feleletet, hogy Nelliből ennyit ki-vehető: „Ezt az atyámtól kérde-meg.“ — „S ha ő jó választ ad — —?“ — „Én — akkor — meg fogom azt — erősíteni!“ Ezen őszinte valómása az érző szívnak menybe emelé orvosunkat, 's életre és halálra készültten, kétség és remény között sieté az öreg ur szobájába. — Itt habozás nélkül, nyílt szívvvel előadá kérelmét, 's Záhory ur kevés ideig hagyá őt epesztő várakozásától kinoztatni; — 's mivel költsönös hajlandóságukat már észre vevé, és tetszést nyere előtte a' széles ismeretekkel 's nemes lélekkel gazdag ifiú orvos; szavát adá a' kétkedőnek, 's még az nap meglevén a' kézfogó, farsang végén Nellit, szép hölgyét, boldog fészkebe vivé.

Ki tapsolt ennek jobban mint Erzsók asszony? ki két anyja után most Nelli kisasszonyban harmadszor leve bizonyossá a' karácsoni jóslat igazságáról. Lakodalomkor jól tartaték Tigris a' csont-elvivő eb, — és méltán; mert ha ő nem mohóskodott volna úgy a' csonton, kérdés, megtörtént volna-e az idén a' lakodalom?

Különben e' karácsoni jóslatot hajadoninknak, bár itt illy szerencsésen be-ütött, még se merném egész hittel javasolni, mert ha a' környékben hasonló új és — nőtelen orvos nem találkoznék, majd csak Erzsók asszonyra kellene bizni a' sebet, — 's hát ha meg nem tudná kuruzsolni?

L—né.

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

É l e s k ő.

Pozson vármegyének nevezetes váromladékai közt nem megvethető helyet foglal É l e s k ő (Scharfenstein); de nagyobb távolsága, 's morva ország és Nyitra vármegye felé magos bércek közé rejtezett fekvése miatt kevesbé ismeretik 's látogattatik, — noha nem csak maga az omladék, hanem kivált szép regényes (romantos) környéke, 's a' fel-séges messzelátás sokfélekép jutalmazná látogatóját. Detrekő várától (Blasenstein, Blassenstein, Plassenstein, Pailenstein, melynek leírását lásd Tudom. Gyűjt. 1822. VII.

köt.) a' szép egyszerű természet, 's hazai régiségek barátja kocsin mintegy két óra alatt érhet ezen érdekes várra, 's az oda vezető utat, melly a' különféle természeti szépségek folyvást tartó sorával kedveskedik, a' kirándulás gyönyörrel teljes pótlékának méltán lehet tekinteni. Detrekőről egy ideig észak felé visz az ut a' hegyláncz mentében, azután Sz. Miklós falutól a' bércz belsejébe kanyarodik. — Különös szépségű eme falunak fekvése egy magános domb tetején álló, 's árnyékos fákkal kerített templomával együtt. Ha az ember e' csinos falut elhagyta, 's felérván a' hegytetőre visszatekint, Claude Lorrain remek ecsetére méltó természeti rajzkép lepi-meg őtet, melly mind annak, mi valamelly vidéket érdekessé tehet, igen sokféle változásai által kellemetes izletet szerez. Csak hamar egy romantos völgybe ér az ember, mellyen a' Feness patak csavarodik keresztül, 's az északi nyíláson siet-el, melly a' téres síkságra szép kilátást enged. A' mind inkább szűkülő erdőmelléki völgynek setét kék távulából a' pyamis csucsú Idősz hegy (időproféta, Wetterling), 's a' vele, mint látszik, szorosan egyesült Ostry sokkal felül haladván minden szomszédjait, mindig közelebb, közelebb járul a' szemhez, melly az utolsóinak meredek taréján csak fáradozva lelheti-fel szürke kőszirt-csucsok között Éleskőnek hasonlúnú tornyát.

De, mihelyt a' majd fiatal topolyafenyő, majd árnyékos bikk és tölgy fákból álló szép erdőcskét elhagyjuk, szélesedik a' völgy, 's a' Horné Lúky gyönyörű rétek között átlépven a' Detrekő vár határjait, rövid időn Éleskő elejébe érünk, melly az említett két óriáshegyek, mint a' várnak itt kezdődő megyéje határőrjei között, magános csendes nagyságában tekintget lefelé. Az Ostry (azaz: Éles, innen Éleskő neve) hegynek szirtes nyergére, amannak mintegy két harmadnyi magoságra merészen állított, 's nyugotról a' tul levő rónaságtól folyvást terjedő erdős hegyláncz által elválasztott eme váromladék, ha a' hegy tövétől fel felé vizsgáltatik, csak valamelly szürke, formátlan, ágasbogas, északról délfele nyuló épületeknek maradáksorára mutat, azért a' benyomás, mellyel a' vizsgálóra hat, éppen nem válik olly felségessé, mint más vá-

raknál p. o. Detrekőnél; de azért kárpótlást szerez a' re-
 gényes környék, 's felülről a' messzelátás semmi egyéb ki-
 vánatot nem gerjeszthet többé az emberben. Ki a' mindjárt
 itt kezdődő meredek ösvényt megveti, sokkal szélesebb és
 kevesbbé fárasztó szekéruton mehet a' várnak tetemes mago-
 ságára. Belső térébe, melynek fő homlokfala nyugot felé
 fordul, 's csak egyetlen nem igen vastag körfaltól (Ringmauer)
 kerítettik, északkeletről vezet-be egy kapu, melyet jobbról
 egyszerű vívóbástya (Bastion, Bollwerk) oltalmaz. A' domb-
 erkely- (Terrasse) képpen fel felé emelkedő belső térben
 elsőbbsen-is két gömbölyű toronyforma épület ötlük szemünk-
 be, ezek között középben egy hasonló harmadik, majd is-
 mét magosabban egy négyszegű fő épület, végre legtulsóbb
 végén megint egy gömbölyű torony; mind ezen főrészek
 számos mellék főépületekkel voltak egybe kapcsolva; vilá-
 gosan meg lehet még ismerni nyugotról a' hihetően újabb
 toldalékú, két emelet magoságú lakó épület előfalát, 's egy
 mellék épületet, melly alig ha nem paripaistálló (Marstall)
 gyanánt szolgálhatott. — Az egész most már ugyan tökéletes
 pusztulási állapotban hever, de szembetűnő kiterjedésű, és
 sokkal nagyobb Detrekőnél; azonban a' kevés vakolattal
 (Mörtel), durva kövekből egymásra rakott falakból egészen
 hibázni látszik az elő idő hasonló óriási munkájának csudá-
 lást gerjesztő vastagsága, és erősege, valamint a' czifrázatok
 minden nyoma-is, pedig éppen e' körülmények szokták az
 embert elhatározni az épület régiségének elismerésére. A'
 déli legmagosabb pártázatrol (Zinne) legkivánhatóbb 's leg-
 szebb messzelátás mutatkozik. Ha bár a' kilátást egy rész-
 ről borzasztva szorítja-is össze a' szűk völgy szédítő mély-
 sége, melly Ostryt a' tul fekvő óriási Idő sz nek kopasz és
 meredek falától választja-el; de ellenben szabadon tévelyeg-
 het nyugot és észak felé a' végetlen messzeségeken Jezsu-
 ka (süldisznóhegy) és egyéb hegyek felett, mellyek az alat-
 tok álló előtt hatalmas akadályoknak tetszenek ugyan, de
 itt csak csekély dombokra rognak össze, — szabadon an-
 daloghat a' szem továbbá a' festőleg csoportozott számos
 helységeken, 's azoknak tarka színű szántó földjeiken, a'
 setét fenyves erdőn, és a' ködben lebegő austriai 's morva
 síkságokon; keletről a' hegynek magosabb, és sokféle alakú

szirtesoportokkal megrakott csúcsa a' további kilátást ugyan gátolja, de északról a' közel levő fehér hegy zárja-be a' látkört, melynek krétafalai a' helvétziai jeghegyekre (Gletscher, Ferner) emlékeztetnek. *(Folytatás következik.)*

III. JELES MONDÁS.

Nemzeti henyélés kára.

— — A' hosszú nyugalom henyesége lerontja
A' nagy nemzeteket, 's a' sas fíja gyáva galamb lesz;
Megfordúl a' hajdan erős természet egészen,
'S melly nép villongó vasakat csördíte örömmel,
Éjjeli mécsesnél zabolátlan vétkeiit úzi,
'S élének gyilkos kézzel szaggatja virágát,
Mig végtére kidől, 's maga lesz temetője nevének.

Vörösmarty. Zalán fut.

IV. KÖLTÉSZET.

V á d o l á s.

Mennyire nőtt szenvedelem	Rózsa ajki hő szerelmet
Kék szeme tüzetől	Mosolygának felém,
Annyira gyúl gyötrő sebem	Méltósága hogy kegyelmet
Szivem keservétől.	Osztrand, azt reménylém:
Lángot gyujta kebelemben	Fenhéjázó gondolatok
Bájos kellemével,	Repkedének fõmbe,
De nem oltá hevenyében	Örömmel telt fény-sugárok
Viszont érzetével.	Ragyogtak jövőmbé.

Ó! de dúlva szép képzetim
Mint kőd szét oszlottak,
Biztató égi reményim
Homályba borultak; —
Ezt mind a' bal-sors eszközlé
Kegyetlen tettével,
Mert hivem keblét ő tölté
Másnak szerelmével.

Pum János.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Paganini kalandja. Londonban közönségesen beszéllik, hogy Halliday doctor a' bolondok Bedlam nevű házának directora Paganininak, ezen híres hegedűsnek művészeti csudaerejével próbát akart tenni, hogy talán az által angoly ország egyik leggazdagabb familiájának megtébolyodott férjfi-örökösét ismét észére hozhatná. Az olasz Amphionnak 200 font sterling ígértetvén nem soká kéréte magát, 's bájló hangszerével az örültek házába ment. De a' fiatal lord alig vevé észre a' belépett remekészt, midõn ezt ördögnek tart-

ván neki esett, lábával rugdosta 's öklözte, végre szörnyen össze harapdosta Paganininak képét. A' pórul járt híres hangász most az ágyat kénytelen őrizni, 's tele van sebekkel; de a' legroszabb az, hogy a' 200 font sterlinget meg nem szolgálhatta.

Napoleon szobra. Párisban most készülnek a' Napoleonnak emlékére állítandó szobrot mintájából kiszedni, ezzel 8 nap alatt, a' külső czifrázatok készítésével pedig 30—40 nap alatt készen lesznek. A' szobor nehezsége 5—6000 font. Mondatik, hogy elhatározott parancsolat szerint a' szobor jövő hónap 29-én Vendome piarczán fel fog állíttatni.

VI. KÜLÖNFÉLE.

Eleven Sakkjáték. Hogy a' fellengző ötletek az Angolyoknak nem kizárólag tulajdonaik, azt nem régiben egy gazdag Chinai, (neve Fae Joan, nemzetsége Chun) megmutatá Tak vidékén. — Ő szenvedélyes barátja volt a' sakkjátéknak; de a' közönséges figurák 's az ostábla nagysága meg nem egyezhettek kívánságaival; feltevő tehát magában, hogy a' maga nemében egészen különös sakkjátékot készítend. Ez okból nagy teremtet építtetett 's azt igen csinosan kifesteté, padlóját pedig annyi mezőre osztatá, mennyi a' sakk játékban van. A' figurák helyett azután kétféle ruhába öltözött rabszolgájit állította, 's azokat különféle jelekkel király, királyné, torony, ló 's t. e. félékre feosztotta. Ezen rabszolgák azután az ő (Fae Joan), vagy ellentársa intésére változtaták helyeiket, 's hol ezt elhagyták, hol amaszt elfoglalák. Ez már valódi eleven sakkjáték volt.

Török császár kedvencz-étele. Mahmud császárnak legkedvesebb étke a' kardhal (Schwertfisch), melyet egyszersmind minden török falánkok (gourmands) esemegefalat gyanánt kedvelnek. Ezen halat leginkább a' Bosporus és Propontisban fogják. 1812-ben kivándorlott az Archipelagusba, 's midőn a' Divánban komoly tanácskozás közben egy hajó rendeltetnék, hogy az archipelagusból egy ilyen him és nőhal hozattassék tenyészet végett a' Bosporusba, a' szökevények önként vissza jöttek 's a' rendelést sikeretleníték.

Cigarro emésztés. Hamburgban évenként cigarróval teli 50,000 láda szükséges a' pipázók kielégítésére.

Hasonszórejtvény. (Homonymie)

Mennél több mosolyog kertedben tarka díszével
Annál szebb koszorút hinthetsz mátkádnak ölébe.

Örvendsz, ha a' rét kikeletkor telve van azzal,
'S Szépedet így mindig kívánnád látni viritva.

Illy névvel díszlék jeles egy költőnk, 's becses írónk,
Élete bár kialudt, de virit koszorúja szívünkben.

Előbbi rejtvény: 1) A' toronyőr. 2) A' rák; mert ha megfőzik, piros lesz.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utzája 612.